

Dokaz s preizkusom krvi v pravadah za ugotovitev očetovstva.¹⁾

Dr. Hinko Lučovnik

I. Medicinska veda je spoznala v zadnjem času gotove fiziološke znake otroka, iz katerih je moči sklepati na očetovstvo, tako n. pr. barva las in kože, oblika glave in poteze v obrazu ter tudi psihične abnormite iz hereditarne podlage. Končno je eksperimentalno ugotovljeno, da ima človeška kri tipične lastnosti, namreč krvne skupine, ki so trajno neizpremenljive in ki se prenašajo neposredno od staršev na otroke. S primerjanjem krvi oseb, ki pridejo v poštev, se utegne v

¹ Literatura: »Dr. O. Reche, Anthropologische Beweisführung in Vaterschaftsprozessen, Oesterr. Richterzeitung 1926, str. 157 i. n.; Dr. Ludwig Kornel, Die Blutuntersuchung als Beweismittel in Vaterschaftsprozessen, Oesterr. Richterzeitung 1926, str. 159 i. n.; Dr. Hans Sperl, Beweis der Nichtabstammung durch Blutvergleichung, Oesterr. Richterzeitung 1926, str. 177 i. n. Dr. Anton Werkgartner, Zur Frage der Zulässigkeit der Blutgruppenbestimmung als Beweismittel in Vaterschaftsprozessen, Gerichtszeitung 1926, str. 199 i. n.; Dr. Paul Moritsch, Die Bedeutung der Blutgruppen des Menschen für die Kriminalistik, Archiv für Kriminologie 1925, str. 103 i. n.; Dr. Paul Moritsch, Kann das Blut verschiedener Individuen unterschieden werden (Referat), Archiv für Kriminologie 1926, str. 12 i. n. Zadnje delo je zlasti zanimivo, ker na kratko poroča o glavni vsebini knjige untv. profesorja v Modeni, dr. Leone Lattes »La individualità del sangue«, ki je tudi že prevedena na nemški jezik; Dr. Konrad Schulthess, Blutuntersuchung als Beweismittel in Vaterschaftsprozessen?, Schweizerische Juristenzeitung 1926, str. 7 i. n., Dr. Albert Hellwig, Blutgruppenuntersuchung bei strittiger Vaterschaft, Zentralblatt für Jugendrecht und Jugendwohlfahrt, 1926, str. 116 i. n. Dr. Maximilian Kössler, Die Blutprobe als Wiederaufnahmsgrund nach der Oesterr. Z. P. O., Gerichtszeitung 1927, str. 244 i. n.; Dr. Schmidtman, Handbuch der gerichtlichen Medizin, IX. izdaja.

določni meri določiti ali izključiti sorodstvo med roditelji in otrokom.

Znano je, da ima človeška kri nastopne glavne sestavine: rdeča in bela krvna telesa, fibrin in sokrvco (serum). Določitev krvnih skupin temelji na reakciji, ki nastane pri združitvi rdečih krvnih teles in seruma dveh različnih individuov in ki je v tem, da se rdeča² krvna telesa v tujem serumu združujejo (aglutinirajo), ali pa ostanejo enakomerno razdeljena. To je odkril bivši dunajski fiziolog profesor Landsteiner. Na podlagi tega se je ugotovilo, da obstoje 4 različne krvne skupine in da pripada vsak individuum eni izmed njih.

Shematično bi se dale te skupine prikazati na sledeči način:

		Krvna telesa skupin			
		I	II	III	IV
Serum	I.	—	—	—	—
"	II.	+	—	+	—
"	III.	+	+	—	—
"	IV.	+	+	+	—

+ aglutinira, — ne aglutinira.

1. skupina. Krvna telesa te skupine aglutinirajo v serumu vseh drugih skupin; serum te skupine pa ne učinkuje na krvna telesa drugih skupin.

2. skupina. Krvna telesa te skupine aglutinirajo v serumu III. in IV. skupine; serum te skupine aglutinira v krvnih telesih I. in III. skupine.

3. skupina. Krvna telesa te skupine aglutinirajo v serumu II. in IV. skupine; serum te skupine aglutinira v krvnih telesih I. in II. skupine.

4. skupina. Krvna telesa te skupine ne aglutinirajo v serumu nobene skupine; serum te skupine pa aglutinira v krvnih telesih vseh drugih skupin.

Za ugotovitev krvne skupine človeka se potrebuje le serum 2. in 3. skupine; ako se pridene k obema kri preiskovanja, spada ta v 1. skupino, ako v obeh zmesih nastopi

² Bela krvna telesa te lastnosti nimajo, kolikor izhaja iz našete literature.

aglutinacija, v 2. skupino, ako nastopi aglutinacija samo v serumu 3 skupine; v 3 skupino, ako nastopi aglutinacija v serumu 2 skupine; v 4 skupino, ako aglutinacija ne nastopi v serumu nobene skupine.

Za izvedbo preizkusa je potrebno samo par kapljic krvi, vendar je previdnost tudi tu potrebna in zato odklanja institut za sodno medicino na dunajski univerzi preizkus doposlane krvi, ki jo je na sedežu okrajnega sodišča odvzel tam bivajoči zdravnik.

Te štiri krvne skupine so zastopane pri vseh narodih, vendar niso enakomerno razdeljene, tako, da spada v naših krajih približno 60% prebivalstva v 2. skupino.³ Najvažnejše za naše vprašanje pa je, da so te skupine za vso dobo življenja neizpremenljive⁴ in da se neposredno prenesejo od staršev na otroke in sicer, bodisi od očeta, bodisi od matere. V drugo skupino, kakor v eno izmed roditeljevih, otrok ne more spadati tako, da more imeti otrok očeta, ki spada v 1. krvno skupino, in matere, ki spada v 2. krvno skupino, krvno lastnost ali 1. ali 2. skupine.

Vprašanje, ali je moči v konkretnem primeru z opisano metodo pozitivno dokazati očetovstvo, je glede na današnje stanje vede zanimati, dasi smatrajo nekateri avtorji (Reche, op. cit.), da je tudi to možno. Vendar treba pomisliti, da je v slučaju, ako je pri otroku ugotovljena ista krvna lastnost kakor pri očetu, s tem le izkazano, da utegne dotični biti oče tega otroka, ni pa s tem že dokazano, da je dejansko njegov oče, kajti lahko je otroka zaplodil drugi, ki ima isto krvno lastnost, kakor otrok. V slučaju, da je ugotovljena pri otroku ista krvna skupina, kakor pri materi, ne pridemo do nobenega

³ 3. in 4. krvna skupina sta se utegnili pri Evropejcih precej redko ugotoviti. Dr. Schulthess (op. cit.) navaja, da je izmed 543 zdravniško preiskanih oseb spadalo le 8·8% v 3. skupino in le 5·5% v 4. skupino. Vsled tega dejstva pade seveda odstotek uspešnih krvnih preizkusov precej.

⁴ To mnenje se v literaturi splošno zastopa, vendar ne soglasno. Schulthess (op. cit.) n. pr. trdi, da je moči z uživanjem določnih medikamentov (kinina, arzena, antipirina), z električnim tokom, röntgenovimi žarki in celo z izpremembo hrane, določno krvno skupino človeka izpremeniti za izvestno dobo v drugo skupino.

zaključka, ker v tem slučaju je pač prešla krvna lastnost na otroka od matere! Do istega sklepa seveda pridemo, ako imata mati in domnevni oče isto krvno skupino. Le v slučaju, da je preizkus krvi ugotovil, da ima otrok krvno lastnost, katere nima niti njegova mati (domnevati pač moramo, da mater semper certa est), niti domnevni oče, smemo s sigurnostjo sklepati, da domnevni oče ni zaplodil dotičnega otroka. Kolikor je do sedaj ugotovljeno v praksi, so prišli do tega zaključka v povprečno 25% slučajev. Pri tem je treba upoštevati, da se v nekaterih slučajih ne da točno ugotoviti krvna skupina, zlasti ker aglutinirajo nekatera krvna telesca bolj intenzivno, nekatera manj. To je menda eden izmed vzrokov, da pokaže v sicer zelo redkih slučajih preizkus krvi napačno diagnozo in se včasih prenos krvne lastnosti od roditeljev na otroka ne da ugotoviti. Nadaljna težkoča je v tem, da pri novorojencih serum često ne aglutinira in je moči pri mnogih otrocih krvno skupino določiti šele v starosti 6 mesecev do 2 let. V tem pogledu pride profesor Lattes v svoji gnjigi do važnega zaključka, da »tvorijo za sedaj odnošaji, ki obstoje med pripadnostjo v krvne skupine otrok in staršev, le začasen, na vsak način zelo važen, vendar ne absolutno odločujoč dokazni moment za sodno medicinsko pojasnitev otroka«. Iz vsega tega pač vidimo, da je dokaz potom primerjanja krvi v svrhu ugotovitve oziroma izključitve zatrjevanega nezakonskega očetovstva važna pridobitev, da ga je pa treba silno previdno uporabljati.

II. S pravnega stališča se o tem vprašanju še ni mnogo razpravljalo, dasi je kot dokaz v paternitetnih pravdah eminentno pravno vprašanje. Sodišča stoje v teh pravdah pred težko nalogo, da rešijo vprašanje, ali naj dopuste dokaz po izvedencih potom preizkusa krvi glede nemožnosti zaploditve nezakonskega otroka in dalje, da spoznajo bistvo tega dokazila in način dokazovanja po tem dokazilu, zlasti pa, da se prepričajo o njegovi verodostojnosti in pravilnosti.

Današnje postopanje v pravdah zaradi očetovstva trpi brez dvoma na tem, da se često ne more ugotoviti pravi fizični oče nezakonskega otroka. Domneva § 163 o. d. z. utegne privedi v takem slučaju do tega, da je proglašen za neza-

konskega očeta in obsojen na preživljanje tisti, ki se je sicer telesno družil v kritični dobi z materjo, pa otroka ni zaplodil. Proti tej domnevi je moči uveljaviti edini učinkoviti dokaz po nemožnosti zaploditve (*impotentia generandi*), ki pa je v praktičnem slučaju težko izvedljiv; vsi drugi dokazi proti tej zakoniti domnevi so ali malo sigurni (n. pr. dokaz po zrelosti otroka), ali pa sploh neupoštevni (*coitus interruptus*, uporaba preventivnih sredstev itd.). Po večini bo skušal toženi nezakonski oče dokazati, da se ni telesno družil v kritični dobi z materjo. Pri tem je treba pripomniti, da normalna doba nosečnosti včasih variira, zlasti da v nekaterih slučajih preteče od spočetja do poroda več kakor 300 dni⁵ in v takem slučaju utegne dovesti domneva § 163 o. d. z. do zmotne sodbe. Še težje pa je v slučaju, ako govori domneva § 163 o. d. z. za več moških, zlasti ko je izključena *exemptio plurium concubentium*. Tu je prenešena odločitev na mater kot pričo, ki pod prisego izpove, koga smatra za nezakonskega očeta. Sodni spisi vedo mnogo povedati o verodostojnosti te izpovedi in že sedaj se je čisto drugim, zlasti realnim dokazom v pravih in z ugotovitev očetovstva priznavala prednost pred tako prisego.

Dokaz po preizkusu krvi treh oseb, ki pridejo v poštev, daje sodniku za konkretno presojo očetovstva sigurnejšo bazo. Ozirati se bo moral seveda tudi na druge dokaze, ker je dokaz po preizkusu krvi vendar samo dokaz o indiciji, ta dokaz pa, kakor je zgoraj omenjeno, večkrat ne vodi do nobenega zaključka. Ali treba poudariti, da tega dokaza ne bo utegnili omajati niti materina prisega, ako bo sodišče po načelu prostega ocenjevanja dokazov v smislu § 272 c. pr. r. in z uvaževanjem vseh okoliščin prišlo do prepričanja, da je po preizkusu krvi dokazano, da toženi oče otroka ni zaplodil.

Zoper ta novi dokaz se s pravnega stališča ugovarja, češ da ni v skladu s § 163 o. d. z. in da bi bila z dopustitvijo tega dokaza odločitev v pravih zaradi očetovstva prenešena od sodnika na zdravnika izvedenca (Gl. Dr. Ludwig Kornel,

⁵ Taki slučaji pa se zgodijo le izredno. Izračunali so, da je bila izmed 17.533 porodov le pri štirih doba nosečnosti več kot 302 dni, torej le 0.022%. Ipak se naštevajo v literaturi slučaji, da je doba nosečnosti trajala 325, da celo 330 dni. (Gl. Schmidtmann, op. cit., I., str. 333.)

op. cit.). Kar se prvega ugovora tiče, je poudariti, da je moči proti domnevi § 163 o. d. z. že sedaj uspešno uveljaviti dokaz, da toženi ni zaplodil otroka, a še uspešnejši bo ta dokaz po preizkusu krvi. Drugi ugovor pa odpade, če pomislimo, da so in foro izvedenci v smislu našega civilnopravnega reda le pomočniki sodnikov in da izvedenci sodniku prikazujejo iz strokovnega stališča v izvidu in mnenju dejstva, ki jih sodnik sam oceni in je v vsakem slučaju — tako tudi pri dokazu po preizkusu krvi — pridržana odločitev sodniku, ne pa izvedencu.

III. Da pa je dokaz po preizkusu krvi izvedljiv, je treba ugotoviti krvno skupino tako domnevnega očeta kakor tudi matere in otroka. Vpraša pa se, ali se da z ozirom na določbe našega civilnopravnega reda poedino izmed teh oseb prisiliti k odvzemu par kapljic krvi, ako se temu upira. Glede domnevnega očeta, ki predlaga ta dokaz, je pač jasno, da mora dovoliti odvzem svojih krvnih kapljic, ker je inače predlagani dokaz sploh iluzoren. Drugače je pri otroku in pri materi. Otrčka, ki nastopa kot stranka (tožitelj) v taki pravdi, se z ozirom na dejstvo, da naš civilnopravni red načeloma ne pozna neposrednih prisilnih sredstev proti strankam, ne bo smelo siliti, da pusti odvzeti krvne kapljice. Če se postavimo na stališče, da so odvzete krvne kapljice predmet ogleda v smislu § 368 c. pr. r., kar so v določni meri, bi bilo moči pomagati si v praksi s § 369 c. pr. r., in v danem slučaju v smislu § 307 c. pr. r. prepustiti sodnemu preudarku, vodenemu po skrbnem ocenjevanju vseh okoliščin, kakšen vpliv ima na presojo slučaja dejstvo, da se otrok (seveda zastopan po varuhu) brani odvzemu par kapljic krvi v svrhu njih preiskusa. Vendar to ne bi smelo voditi do zaključka, da bi se pravna domneva § 163. o. d. z., ki govori za domnevnega nezakonskega očeta, v takem slučaju ovrгла v škodo otroka, ki se brani odvzemu krvnih kapljic.⁶ Pri tem postopanju gre v prvi vrsti pač za odvzem krvnih kapljic, ne pa za »predložitev in izročitev stvari od strani nasprotnika«, pri čemer treba tudi pomisliti, da je z odvzemom krvnih kapljic kršena telesna integriteta človeka, dasi je taka operacija, strokovnjaško iz-

⁶ Gl. Sperl, op. cit.

vršena in ob paznji, da ne nastopi infekcija, brez vsake nevarnosti za zdravje in življenje in tudi za novorojenca ni nobenih kvarnih posledic. Za varuha seveda, kakor tudi za varuško sodišče, čigar privoljenje za odvzem krvnih kapljic otroka bo moral varuh v smislu § 233 o. d. z. vnaprej doseči, ne more biti nobenih pomislekov proti dopustitvi krvnega preizkusa glede otroka. Saj je tako dolžnost varuhova, kakor je tudi v korist otroka in pravnega reda sploh, da se skuša na vsak način dognati pravi nezakonski oče in se je treba z zakonito domnevo § 163 o. d. z. zadovoljiti šele ob pomanjkanju vseh drugih dokazov. Tako v praksi po večini vprašanje ne bo aktualno, ali je dopustno, prisiliti otroka za odvzem krvi, in ki ga je, kakor rečeno, s stališča našega civilnopravnega reda zanikati. — Ravnotako tudi matere ne bo moči s stališča civilnopravnega reda siliti, da pusti odvzeti kri, ker nastopa nezakonska mati v paternitetni pravdi večinoma kot priča in kot tako jo je moči v smislu § 325 c. p. r. siliti z denarnimi kaznimi ali z zaporom le k izpovedbi. Nikakor pa ne gre te zakonite določbe razlagati tako, da bi nezakonska mati kot priča smela biti prisiljena, da si pusti odvzeti kri v svrhu preizkusa. V takem slučaju torej ni moči izvesti predlaganega dokaza, da domnevni oče ni zaplodil otroka, s preizkusom krvi. Sodišče bo seveda primerno upoštevalo po prostem ocenjevanju dokazov, ako bo prišlo do prepričanja, da se mati brez razloga brani odvzemu krvi, zlasti pa, da izmed več konkubentov, za katere govori domneva § 163 o. d. z., kategorično imenuje brez nadaljnega razloga enega kot nezakonskega očeta.

V zadnjem času se je zlasti v avstrijski republiki pred sodišči predlagal ta dokaz in sodišča si niso bila na jasnem glede dopustnosti tega dokaza. Kolikor mi je znano, se je pri nas že uveljavljal v pravih zaradi očetovstva dokaz potem preizkusa krvi, vendar je sodišče ta dokaz zavrnilo iz razloga, da njega bistvo in pravilnost še nista pojasnjena.⁷

⁷ Praksa v drugih državah glede dopustnosti dokaza po preiskusu krvi v pravih zaradi očetovstva ni enotna. V Nemčiji n. pr. je deželno sodišče v Elberfeldu s sodbo z dne 8. okt. 1925 izreklo, »da se ponujeno dokazilo s preizkusom krvi ni upoštevalo, ker to sredstvo še ni znan-

Dunajsko vrhovno sodišče je v konkretnem slučaju, potem ko je tako prvo kakor tudi prizivno sodišče odklonilo predlagani dokaz po preizkusu krvi, izdalo važno odločbo z dne 12. maja 1926. Ob III, 343/26 (Gl. Jur. Bl. 1926 str. 194), s katero sta razveljavljeni sodbi obeh nižjih sodišč in je stvar vrnjena prvemu sodišču v svrhu popolnitve postopanja, s temi razlogi:

Zatrjevana pomanjkljivost postopanja je podana. Pravilno je sicer, da vprašanje, ali in koliko pride preizkus krvi kot sposobno sodno dokazilo v poštev, danes še ni splošno pojasnjeno. Po pravici je torej hotel biti prvi sodnik najprej o tem vprašanju na jasnem in je zadevno vprašal žensko kliniko. Če se prvi sodnik ozira na negativen odgovor klinike in dokaz odkloni, leži pomanjkljivost postopanja v tem, da je na kliniki stavljeno vprašanje tako, kakor je bilo stavljeno, na vsak način moral slediti negativen odgovor, kajti sodišče je vprašalo, ali je sigurno, da se da potem preizkusa krvi očeta in otroka dokazati potomstvo. Kar pa je do sedaj znano o krvnem preizkusu, ta nikakor ni sposoben, da se da potem njega ugotoviti potomstvo, ampak se k večjemu da izkazati, da

stveno pojasnjeno» (Schulthes, op. cit.). Sodišče v Königsbergu pa je s sodbo z dne 25. januarja 1926 izreklo, »da je na podlagi preizkusa krvi ugotovljeno, da toženec ne more priti kot oče v poštev. (Heliwig, op. cit.) V Švici je višje sodišče v Zürichu soglasno s prvo instanco zavrnilo od toženega očeta predlagani dokaz po preiskusu krvi, »ker bi moral biti rezultat tega preizkusa v najboljšem slučaju le problematičen«. (Sodba z dne 22. sept. 1925; Schulthes, op. cit.) Zanimivo je, da je tudi v Sovjetski Rusiji postalo vprašanje glede dopustitve tega dokaza v paternitetnih pravdah aktualno. Okrožnica 120. narodnega komisariata pravde, razglašena v *Ежене нег советской юстиции* (Tednik sovjetske justice) l. 1925 št. 25., pravi pod naslovom »O preuranjenosti uvažanja metode potom preizkusa krvi za ugotovitev oziroma izključitev očetovstva«, sledeče: V zvezi s spisi inozemskih znanstvenikov o isohemaglutinaciji so pronikle v širše mase prebivalstva govorce, da se da potom preizkusa krvi natančno ugotoviti oziroma izključiti očetovstvo. V očigled sedanjega prevelikega naraščanja števila pravnih ugotovitev očetovstva v zvezi z zahtevo do plačevanja alimentov, se obrača prebivalstvo k sodno-zdravniški ekspertizi in k sodnim organom s prošnjami, da bi se ugotovilo očetovstvo potom preizkusa krvi. Toda rezultati zadevnih znanstvenih raziskovanj niso popolnoma točni. Radi tega narodni komisariat zdravstva in narodni komisariat pravde nujno ukazujeta svojim podrejenim (zdravstvenim oziroma sodnim) organom, da prvi ne izdajajo na podlagi preizkusa krvi uradnih izpričeval, a da se drugi ne poslužujejo teh kot sodnih dokazil. — Ta skrajna nezaupljivost napram krvnemu preizkusu pač ni utemeljena, saj je pozitivno ugotovljeno, da se v nekaterih slučajih dožene sigurna diagnoza.

določni moški ne more biti oče določenega otroka. Razven tega je za to potreben tudi preizkus krvi matere. Ker pa se je v tem slučaju dokaz po izvedencih predlagal v izkaz, da toženec ni oče tožečega otroka, tedaj negativni odgovor klinike na čisto drugačno stavljeno vprašanje ni mogel tvoriti podlage za odklonitev dokaza.

Postopanje je torej najprej s tem popolniti, da sodišče izvede dokaz po izvedencih o tem, ali je moči danes po izkustvih znanosti vsaj pod določnimi pogoji potom krvnega preiskusa dokazati, da z ozirom na kakovosti krvi matere, otroka in domnevnega očeta določni moški ni zaploditelj otroka.

Ta dokaz je važen, kajti § 163 o. d. z. postavlja samo domnevo očetovstva, ki jo je moči s tem ovreči, da se dokaže, da med otrokom in moškim, ki je z materjo v kritični dobi spolno občeval, ni podano razmerje med zaploditeljem in otrokom. Ne gre torej za to, ali se dokazni predlog more ugotoviti le v slučaju ugodnega poročila klinike, kakor smatra prizivno sodišče.

Ako bo imel izvedeni dokaz po izvedencih pozitiven rezultat, bo moralo sodišče izdati sklep o tem, ali se dopusti dokaz po krvnem preizkusu. Prvoomenjeni dokaz po izvedencih se bo moral raztezati tudi na to, ali je izvedba dokaza po preizkusu krvi združena za udeležence s kako nevarnostjo za življenje ali zdravje, ali z občutnimi neprijetnostmi, da bi se obenem za slučaj, da bi eden izmed udeležencev odklonil potrebno sodelovanje pri tem preizkusu krvi, stvorila podlaga za ocenjevanje te odklonitve.

Po razlogih te odločbe bi bilo dokazno postopanje deliti na dva dela, najprej na dokaz po izvedencih o tem, ali je sploh moči neočetovstvo po krvnem preizkusu dokazati in potem na dokaz po krvnem preizkusu kot tak. Mislim, da je prvi dokaz praktično odveč, ker je danes znanstveno mnenje splošno razširjeno, da se da potom krvnega preiskusa pod določnimi pogoji izključiti očetovstvo, vprašanje pa, ali so ti pogoji podani, se ne da vnaprej rešiti, ti pogoji se marveč ugotove baš šele tekom krvnega preiskusa. Iz te odločbe pa sledi, da ni v pravicah radi očetovstva načelnih pomislekov proti dopustitvi tega dokaza po krvnem preizkusu; iz te odločbe pa posredno tudi izhaja, da niso upoštevani ugovori, ki jih, kakor zgoraj omenjeno, literatura navaja proti temu novemu dokazilu.

Dokaz po preizkusu krvi pa bo važen, da celo odločilen v pravicah, kjer je oporekano očetovstvo v zakonu (v zakoniti dobi) rojenih otrok. V takem slučaju mora zakonski mož dokazati nemožnost, da bi bil on zarodil otroka (158 o. d. z.).

Zato bo pod označenimi pogoji uspešno uveljavljal dokaz potom preizkusa krvi.

IV. Vpraša se, ali sme obsojeni nezakonski oče uspešno predlagati obnovo postopanja v smislu § 530 št. 7 c. p. r. s sklicevanjem na dokazilo po preizkusu krvi. Sperrl (op. cit.) trdi, da utegne biti ponudeni dokaz po preizkusu krvi opravičena podlaga za obnovno tožbo temeljem domneve § 163 o. d. z. obsojenega nezakonskega očeta. Brez dvoma je izpolnjen pogoj § 530 št. 7 c. p. r., da bi dokazilo po preizkusu krvi privedlo do ugodnejše odločitve... Že dejstvo, da je vsaj $\frac{1}{4}$ vseh krvnih preizkusov uspešna in da je od teh zopet gotovo pomemben odstotek v prid dokazovalca, zadostuje, da se dopusti obnova. Nasprotno trdi Kössler (op. cit.), da dokaznost s preiskusom krvi po sebi nima značaja novega dokazila, sposobnega za obnovo po § 530, št. 7 c. p. r. To utemljuje tako, da je treba za obnovo v smislu te zakonite določbe navesti dokazila, ki utegnejo z objektivnega stališča izboljšati pravno situacijo stranke, ki predlaga obnovo, oziroma, da je treba za obnovo v smislu § 530 št. 7 c. p. r. konkretne možnosti, zajamčene po objektivnem obstoju (materijalni vsebini) novega dokazila, da bi to novo dokazilo privedlo do ugodnejše odločitve v glavni stvari. Te možnosti pa pri krvnem preizkusu ni, ker ta morda in concreto ne vodi do nobenega rezultata. — Če pomislimo, da privede preizkus krvi do »pozitivnega« rezultata, t. j. rezultata, ki razodene, da ni očetovstva samo v približno 25% slučajev in torej v naprej ni moči govoriti o »ugodnejši odločitvi« ter če se strogo držimo besedila zakona, bo pač pritrditi mnenju Kösslerjevemu.⁸ Temu avtorju je tudi pritrditi, da nudi že izvensodno izvršen krvni preizkus, ki je ugotovil, da obsojeni oče ni zaplodil otroka,

⁸ Posredno je to mnenje tudi potrjeno v Neumannovem komentarju, ki pravi, da zadostuje za obnovo po § 530 št. 7. c. p. r. možnost ugodnega uspeha. Po okoliščinah konkretnega slučaja je presojati, ali ta možnost obstoji. Sodišče se mora omejiti na razpravljanje o vprašanju, ali je nova okolnost sposobna privedi k ugodnemu uspehu...« Tudi iz motivov k § 530, št. 7 c. p. r. sledi, »da je ponudbo dokazov po izrečeni sodbi vezati na strožje pogoje...«

ново dejstvo v smislu § 530 št. 7 c. p. r., na čegar podlagi se edino z uspehom utegne predlagati obnova postopanja.

Ali bo v takem konkretnem slučaju obnova sploh dopuščena, je quaestio facti; dovoliti jo bo pač le, ako še ni preteklo rok enega meseca § 543, št. 4 c. p. r., oziroma absolutni rok 10 let v smislu § 534 zadnji odstavek c. pr. r. in ako je ugotovljeno, da stranka, ki predlaga obnovo, ni bila v stanu brez lastne krivde uveljavljati pred zaključitvijo ustne razprave, kateri je sledila sodba prve stopnje, novo dejstvo, t. j. potom preizkusa krvi v poštev prihajajočih treh oseb ugotovljeno dejstvo nezaploditve.

V. Dokaz po preizkusu krvi bo tudi iz kazenskoopravnega stališča v določenih slučajih utegnil biti odločilen. Ako je sum, da je otrok podtaknjen, bo ta dokaz utegnil razčistiti čisto sicer nerazrešljivo vprašanje, ali je otrok rojen od zatrjevanih staršev, ali je podtaknjen. Pri podtaknitvi otroka gre večinoma za to, da je kdo oškodovan na imovini ali drugih pravicah, n. pr. pridobiti hočejo majoratnega dediča ali plemiškega potomca⁹; tudi podtaknitev nezakonskega otroka utegne imeti goljufiv namen, n. pr. bogatega konkubenta pripravijo s tem v zmoto, da otroku in domnevni materi nakloni darilo in njima v prid napravi oporoko. Taka dejanja je moči uspešno izvršiti zlasti v večjih mestih, kjer se na skrivaj lahko preskrbi tuj otrok. Preiskava pri taki goljufiji je težavna, ker je navadno zelo rafinirano izvedena. Če se preiščeta domnevna mati in otrok po preteku več tednov ali mesecev, bo v večini slučajev pač težko dokazno na podlagi teh realnih dokazov, da je otrok podtaknjen. Po preiskusu krvi oseb, ki pridejo v poštev, bi se pa pod gori označenimi pogoji utegnilo dokazati, da vsaj

⁹ V tem pogledu naj samo opozorim na znani proces Kwilecki v Berlinu l. 1903. Bil je sum, da sta zakonska Kwilecki otroka, o katerem sta zatrjevala, da je njun zakonski otrok, podtaknila v namenu, da bi s tem oškodovala druge fideikomisarične upravičence. Uvedla se je proti njima kazenska preiskava, vendar sta bila po 10 mesecih preiskovalnega zapora vsled pomanjkanja dokazov oproščena. — Pri nas seveda taki primeri ne bodo praktični, ker se v smislu ustave fideikomisi ukinjajo in je plemstvo odpravljen.

eden izmed zatrjevanih roditeljev ni naravni zaploditelj otroka, koder bi bilo s tem preizkusom ugotovljeno, da spada otrok v krvno skupino, ki ni lastna ne zatrjevanemu očetu, ne materi. Že na podlagi tega dokaza (seveda oziraje se tudi na druge dokaze), bo sodišču moči priti do prepričanja, da je otrok podtaknjen.

Razen tega bi prišel iz kazenskopravnega vidika v poštrev dokaz po preizkusu krvi, da se ugotovi prešuštvo po § 502 k. z. Tu bo pač moči v določnih slučajih dokazati, da otrok ni zaplojen od zakonskega moža in s tem tudi, da je zakonska žena zakrivila prestopok po § 502 k. z. Ako je sum, da je mati v pravdi zaradi očetovstva krivo prisegla in se zoper njo uvede kazensko postopanje radi hudodelstva po § 199a k. z., bo v tem kazenskem postopanju z uspehom izvedeni dokaz po preizkusu krvi matere, otroka in obsojenega nezakonskega očeta, v zvezi z drugimi dokazi, ali pa tudi sam zase utegnil prepričati sodišče o materini krivdi.¹⁰ Ni dvoma, da se v takem slučaju sme predlagati obnova postopanja glede ugotovitve očetovstva v smislu § 530, št. 2 c. p. r., saj je »priča krivo izpovedala in je sodba na to izpoved oprta.«

Za naša sodišča je stvar brez dvoma novota, a tudi pri nas bo postalo vprašanje glede dopustnosti dokaza po preizkusu krvi v pravih za očetovstvo aktualno in bo treba slediti izkustvom moderne medicinske znanosti, zlasti če se bo ta v započeti smeri razvila do zaželjene dovršenosti. Pa že danes pridemo s pomočjo tega novega dokaza do pravičnih sodb, ki ustrezajo naravnemu položaju. Treba bo seveda, da se tudi sodniki spoznajo z bistvom tega dokaza in da se tudi pri nas v doglednem času osnuje zavod, oziroma vsaj postavi strokovnjak medicinec, ki bi na zaprosilo sodišč

¹⁰ Z objektivno kriminalističnega stališča bi bil preizkus krvi zelo važen pripomoček tudi za izsleditev hudodelca. Ako so n. pr. na obleki osumljenca krvni madeži (tudi posušeni), se jih lahko s posebno metodo preišče in primerja s krvjo osumljenca. Na ta način je moči ugotoviti, da ti krvni madeži ne izvirajo od osumljenca, da si morda izgovarja, da mu je tekla kri iz nosa.

oddajal svoja mnenja po preiskavi krvi tistih oseb, ki pridejo v poštev.¹¹

¹¹ V zadnji številki »Deutsche Juristen-Zeitung« z dne 15. nov. 1926 je izšel od dr. K. Böhm-erja zanimiv članek pod naslovom »Blutgruppen und Rechtspflege«; avtor se z ozirom na dejstvo, da je neizpremenljivost krvnih skupin in njih podedljivost zadostno znanstveno ugotovljena, odločno zavzema, da se v vseh slučajih spornega očetovstva uporabi preizkus krvi matere, otroka in domnevnega očeta. Navaja tudi praktične slučaje, v katerih se je uporabil z uspehom preizkus krvi. Razen tega pa predlaga, da se tudi v kazenskem pravosodstvu uporablja preizkus krvi v svrhu ugotovitve storilca, zlasti vedno, kjer gre za krvave poškodbe in kjer se pozneje najdejo osebe, posamezni deli obleke in orodja, ki naj se spravijo v zvezo s kaznivim dejanjem. S stališča kriminalne biologije so zanimivi eksperimentalno ugotovljeni podatki, da prevladuje pri hudodelcih, posebno onih, ki so se pregrešili zoper osebno varnost in lastnino in onih ki so v povratku, 3. krvna skupina.

Katerih izrazov naj se nesporni sodnik poslužuje za tako zvano likvidiranje napovedanih terjatev?

Dr. France Goršič.

Menda pod vplivom imenstva, ki velja v konkurznem postopku, je obveljal v praksi naziv »likvidiranje napovedanih terjatev« tudi za posle sodišč, kadar ugotavljajo terjatve, ki jih je v nespornem postopku kdorkoli napovedal. Dasi je moj namen govoriti le o términojih, prikladnih za to, da se ž njimi izrazijo posledki takega ugotavljanja terjatev, bom moral govoriti tudi o samem postopanju in o predpisih »likvidiranja« vsaj toliko, kolikor je v okviru stavljenе naloge neogibno treba.

Nepravdna splošna načela, ki se tičejo ugotavljanja napovedanih terjatev, so navedena v § 2. nespornega patenta z dne 9. avgusta 1854 drž. z. št. 208, kjer je takoj v prvem odstavku ukazano, da mora sodnik v nespornem sodstvu natančno uporabljati i splošne predpise o potrebnosti pravno-